

Mart-Nisan 1966

Sayı 33-34

Bu sayıda :

- Durum
- Tasarılar ve ötesi
- Başkan Gürsel olayı
- İzmir Teksif grevi
- Ölüm merdiveni
- Politik mizah:
 - İnönü-Demirel görüşmesi
 - Yüzdesini siz bulun
 - Pazar dönüşü
- Hikâye gibi:
Balkabağı
- Şiir
- Okuyucu mektupları

YURDUN SESİ

Aylık dergi

POLİTİKA

EKONOMİ

KÜLTÜR

TÜSTAV

Pantolonları da mı satalım?

24 Eylül 1962 de İstanbul'da Tophanede'deki İş ve İşçi Bulma Kurumuna 773 numara ile kaydoldum. Yurt dışına gidip çalışmak istiyordum. «Sıranız gelince çağıracağız» dediler. Aradan üç buçuk yıl geçti. Ne haber vardı, ne de çağırılan. Kalkıp gittim, yine başvurudum. «Yalnız evrakınızı bulup yaz tetkik edelim» dediler. İki aydan fazla evrak arandı. Sonunda bulamadıklarını, bulamıyacaklarını söylediler. Yine nüfus hüviyet çizdanimi mühülediler. «Biz seni ilk kuraya iştirak ettirir, yollarız, merak etme!» dediler. O zamandan beri beklemekteyim. Ses çıkmayınca yine gittim. Bu sefer «Ne yapalım, kaydın yenidir, sıran gelince gideceksin» diye baştan savdılar.

Ben yine işsiz ve boştayım. Derdimi anlatmak için paltomu satıp Ankara'ya geldim. Önce Çalışma Bakanlığına gittim. Daha sonra Başbakanlığa da giderek durumumu anlattım. Beni Çalışma Genel Müdürlüğüne yolladılar. Yazık ki, ilgilenmediler, eski söylediklerini tekrarladılar, bir de İstanbula müfettiş gönderip, durumu inceleteceğiz, dediler.

Şimdi ceketimi satıp İstanbul'a bir otobüs bileti aldım. Düşünüyorum, müfettişin gelip haksızlığı ortadan kaldırmasına kadar bir kaç ay nasıl bekleyeceğim işsiz güçsüz. Artık takatim kalmadı. Çoluğuma çocuğuma nasıl bakacağım, okula giden yavrularıma neyle kalem defter alacağım? Bunu kendileri de aile reisi olan sayın yetkililerden soruyorum. Ne yapayım, pantolonu da mı satayım?

Ali Sarışen – İstanbul

*

Güçlük çıkarmayın!

Batı Almanya'da Köln'den Ankara'daki akrabalarımıza 355 DM. gönderdim. İş Bankası Markları 255 kuruştan bozmak istemiş. Bunun üzerine, İş Bankası Genel Müdürüne bir mektupla başvurudum. Gelen cevapta «sizin işçi olduğunuzu bildiren bir belgenin Konsolosluktan tarafımıza gönderilmesi lâzım» diyorlar.

Ben evimin âcil bir ihtiyacını karşılamak üzere, Ankara'ya para gönderiyordum. Ve bunu memleket döviz kazanıracak şekilde, normal yoldan gönderdim. Fakat benim bu iyiyetim birtakım formalitenin içinde boğuldu.

Bir kere, yabancı bir diyarda çalışıyorum. İşimden gücümden istediğim zaman ayrılıp, Konsolosluktan işçi olduğumu bildiren evrakı almam çok güç. Ayrıca bu belgeyi alabilmek için 30 Türk lirası ödemem gerekir. Niçin? İyiyetimin karşılığı bu mu olmalı? Bir de memleket döviz gelmiyor, deniliyor.

Eğer Ankara'daki İşçi Bulma Kurumu Şubesi sahte ise, eğer Ankara'daki Emniyet Müdürlüğü sahte ise, benim pasaportum da sahtedir. Çünkü gönderdiğim para kâğıdında adresim ve pasaportumun numarası yazılıdır. Durumu, Almanya'daki bütün işçi arkadaşlarıma duyurdum. Biz buradan yurdumuza, alınımızın terinin karşılığını gönderiyoruz. Bu kadar güçlük çıkarmakla hem bize, hem de döviz bekleyen memleket yazık ediyorlar!

Kemal Şeker – Köln

*

DURUM

AP hükümeti, memleket, 27 Mayısın devirdiği düzeni geri getirmek, en gerici çevrelerin, yabancı sermayelerle bağlı kompradorların, büyük ağaların çıplak diktatoryasını millete dayatmak yolundan yürüyor. Bu yolda başarıya ulaşabilmek için, gittikçe daha açıkça ve daha kölece Amerikan emperyalistlerine sarılıyor.

Demireller hükümetinden, bundan başkası da beklenemezdi. Bu hükümet, Türkiye-mizde sömürgecilerin, özellikle Amerikan emperyalistlerinin ağalığını kolaylaştırıyor.

Bu millet düşmanı hükümetin niteliğini daha belirli biçimleriyle görmek için, Meclisten parmak çoğunluğuyla geçirdiği 1966 bütçesine bakalım. Bu bütçe Anayasaya aykırıdır. Vergi adaleti gözetmiyor. Büyük zenginler, halkımızı ve yurdumuzu soyup sömüren yabancı kumpanyalar, onlarla ortaklıklar kuranlar ve ağalar, kazançlarına oranla hiç denecek kadar az bir vergi ödüyorlar. Vergilerin bütün ağırlığı işçinin, köylünün, esnafın, memurun sırtına yüklenmiştir. Hükümetin bütçesi yurdu kalkındırma amacı gütmüyor. Bu bütçeye toprak reformu için tek kuruş konmamıştır.

18 milyara yaklaşık bütçede, Türkiye Nato'ya bağlanılaberi olduğu gibi, gene de büyük harcamalar Nato için ordu besleme işlerine gidiyor. Bütçe asıl bu yönden ulusal çıkarlara, milli güvenliğe, doğrudan doğruya Anayasaya aykırıdır. Çünkü bu harcamalar Nato için oluyor, topraklarımızdaki Amerikan atom yığınakları için, Amerikan üsleri için, sivil-asker, silâhli-silâhsız topraklarımıza oturan Amerikalılar için oluyor. Bundan ötürü, bütçe ulusal bağımsızlığımıza karşıdır. Ve AP-nin Meclisteki parmak çoğunluğu bağımsızlığa karşı çıkmış, hiyanet politikasına oy vermiştir.

Bütçenin Nato'culuk yolunda kullanılması memleketi zaten yıkıma sürüklemiştir. Bu yüzden ekonomik bunalım derinleşmiştir. Bu yıkım öylesine hızlanmış ki, AP-nin en yobaz savunucuları bile bu olayı ne gizleyebiliyor, ne savunabiliyor. Demirelin ekonomik «uzman» Yalçın, Mecliste açıkça itiraf etmek zorunda kaldı: «Memleket ekonomik bunalımın buçurgasında debeleniyor.» dedi.

Memleket ekonomisini, emperyalist blokların harpçilik, soygunculuk plânlarına, Nato'lara bağlamak bundan başka bir sonuç da veremezdi. Bu gerçeği, AP-liler, ne Mecliste, ne basında halkımıza söylemiyorlar, söyleyemezler. Çünkü, halkın, memleketin yıkımına olan bu politika, bu Nato'culuk bütçeleri, Morison, Tumpene, Mobil, Koppers, Jeneral-Motors kumpanyalarıyla, Amerikan bankalarıyla, Amerikan silâh fabrikatörleriyle, Tuslog'larla ortaklık kuranların, komisyoncuların, araçların kasalarına milyonlarla dolar akıtıyor. Halktan vergi diye alınan, işçiden «tasarruf

bonosu» diye kesilep, Hazineye akan paralar, hükümetin aracılığıyla, ordu siparişlerini üzerine alan mütaahhitlerin, Demirel gibi simsarların ceplerini dolduruyor. Hazinede gider musluklarına yerli ve yabancı asalaklar yapışmıştır. Milletın kanını, halkın yarattığı ulusal geliri bunlar emiyor. Milletın paraları, bir yandan, çaptan düşmüş, modası geçmiş Amerikan silâhlarına gidiyor. Dipsiz kuyuya taş atmak olan bu harcamalar yüzünden memleket bugün 40 milyar lira borçludur. Üstelik, 16 yıl içinde bu bataklık politikasına 100 milyar harcanmıştır. Şimdi, Demirelin Savunma Bakanı Topaloğlu, «Nato standartlarına orduyu ulaştırmak için 41 milyara ihtiyaç var» diye tutturmuştur. Yani AP hükümeti açıktan açığa işi çapulculuğa vuruyor.

Bu Nato'culuk yolu, mutlu azınlığın alabildiğine zengin olması yoludur. Amerikan emperyalistlerinin yurdumuzda ağalık sürmesidir. Ekonomik yıkımdır. İşsizlik. Pahalılıktır. AP hükümeti bu yıkımlı gelişmeyi dörtlü hızlandırmıştır. Fiyatlar durmadan yükseliyor. Para, değerini günden güne kaybediyor.

Nato'culuk politikası, memleket içinde ilerici güçlere karşı, demokratik gelişmeye karşı, Anayasaya karşı baskıdır. Bütçede bu olay apaçık görülüyor. Polis, jandarma, işçileri bölümleri, geçen yıla oranla çok artmıştır. Demirel hükümeti, Anayasayı bir de bu yandan çiğniyor. Yani milletın parasını bir de gerici illiğe ayağa kaldırmak, eski düzeni geri getirmek, yurtsever güçleri ve örgütleri ezmek, Anayasayı kaldırmak için kullanıyor. Tek sözle, Demirel hükümeti, Amerikan sömürgecilerine dayanarak memlekette faşist diktatoraya gidiyor.

Demirel hükümetinin iç ve dış politikadaki millet düşmanı tutumunu canlı olaylarla ele alalım. Bir kere, devlet mekanizmasını, kadroları baştan aşağı silkeledi, taradı, altüst etti. Hükümeti tam bir baskı makinesi olarak ayarlamaya koyuldu. Bununla yanyana, Anayasayı çürütmek ve kökünden kaldırmak için Meclise kanun tasarıları dayadı: «Af» tasarısı, seçim tasarısı gibi. Yurtsever güçlere, aydınlara, gençlere, öğretmen ve öğrencilere karşı polis ve savcılık yoluyla baskıyı arttırdı. İşçi sınıfına, sendika ve işçi hareketine karşı açık, silâhlı saldırıya kalktı. Ordu birliklerini İzmirde işçilerin üzerine sürdü. Böylece, Anayasayı savunan güçleri, kışkırtmacılıkla, provokasyonlarla, birbirine karşı koymaya çabaladı. AP hükümeti, memlekette en gerici güçlerin diktatorasını sağlamak için, Anayasacı güçleri çatıştırmaya doğru gidiyor.

Bu hükümet, diktatoraya gitmek için, yolu üzerinde kendisine engel saydığı Cumhurbaşkanı Gürseli de Çankaya'dan hıleyeyle, Zeytinöglü gibi AP ajanlarının yardımıyla uzaklaştırdı; Amerikaya ölüme gönderdi. Demireller, diktatoraya Amerikan yardımıyla, Amerikan dolarlarıyla, Amerikan plânlariyle böyle gidiyorlar.

Demirel hükümeti, Amerikaya bağılıktan, Nato politikasından ayrılmıyacağıını defalarca bildirdi. Demirel, Amerikanın Viyetnamdaki barbarlık harbini kınamadığını, doğru bulduğunu gizlemedi. Ve bunun arkasından, Amerikan Harp Bakanı ile Topaloğlu arasında Viyetnama Türk birlikleri göndermek üzerinde pazarlıklar yapıldığı meydana çıktı. Topaloğlunu bunun için Vaşingtona çağırdılar. Sonra Amerikan Harp Bakanının Yardımcısı Mc. Navtın Ankara'ya geldi. Türkiyedeki Ame-

rikan üslerinin, atom yığınaklarının genişletilmesi konuşuldu. AP hükümeti, Amerikan uydu luğunda direniyor.

Bütün bu olaylar, memlekette geniş yığınların telâşını, öfkesini, AP'ye ve hükümetine karşı direnişleri kuvvetlendirdi. Bu hoşnutsuzluklar AP'nin alt ve üst katlarına kadar da işledi. Meclis içinde, hükümete karşı direniş, böylece daha da gelişti. Karşı partiler bütçeye, hükümete oy vermediler. Mecliste 200 oy, «Bu hükümete güvenimiz yoktur!» dedi. Bu, hükümetin düşürölmesi zorunluğunu ortaya koydu. Mecliste karşı partilerin sözcüleri, Amerikayla bağlanan ve bağımsızlığımızla dağdaşmayan ikili anlaşmaların bozulmasını, Nato ile ilişkilerimizin yeniden gözden geçirilmesini, milli ordu, milli strateji kurulmasını, ordumuzun Nato'dan geri alınmasını, bütçemizin Türkiyenin ulusal yararlarına, bağımsızlığına, kalkınmasına harcanmasını ileri sürdüler. Bu 200 karşı oy, 5 milyon seçmeni temsil ediyor. 200 oy, 27 Mayısla gelen ve halkımızın başarısı olan demokratik hakları savunuyor.

Meclis içinde ve dışında, bütün yurtsever, demokratik, Atatürkçü güçlerin, partilerin, derneklerin, sendikaların elele verme çabası, Demireller takımının eskiyi geri getirme zorbalığını önlemek çabası artmaktadır. Demokratik Milli Cephe ülküsü savaşlarla gelişmektedir.

«Barış Derneği, bir harpçi-saldırgan kuruluş olan Nato'dan çekilmemizi, yabancı askerî üslerin Türk topraklarından kaldırılmasını sonuna kadar savunacaktır.»

Barış Derneği

AF VE SEÇİM TASARILARI VE ÖTESİ

Başbakan Demirel halkın iradesiyle işbaşına geldiğini söylemekten pek hoşlanır. «Biz seçim meydanlarından geldik» gibi kabadayıcı, bazan da «biz sandıktan çıktık» gibi komik deyimleri Başbakan hep bu fikri tekrarlamak amacıyla kullanır. Tabii, bu eğilim yalnız Demirele hâs değildir. Bugün AP elebaşlarının hemen hepsinin ağız bu: «Biz milli iradeyi temsil ediyoruz!» Yani bu politikacılar göre, milli irade demek, Danıştay gibi en yüksek kademedeki mahkemenin kararlarını uygulamamak demektir. Oysa halkın, yani milli iradenin onayından geçen Anayasaya göre, yargı yetkisi Türk ulusu adına bağımsız mahkemeler tarafından kullanılır. Ve bu mahkemelerin yargıları, icra organı, yani hükümet tarafından uygulanır. Demirel hükümeti Danıştay kararlarını uygulamamakla milletin egemenlik hakkını ve milli iradeyi çiğnemektedir.

Hükümetin milli iradeyle çelişmesi, yeni Af ve Seçim Tasarılarında da görülmektedir.

AP idarecileri, ta baştanberi, 27 Mayısla hareketiyle devrilenleri tekrar diriltmek, ekonomik ve politik anlamıyla ayağa kaldırmak hedefini güdüyorlar. Ve bu hedefe bir plânla, adım adım ulaşmayı uygun bulduklarından, kademeli bir şekilde hareket ediyorlar. Zira 27 Mayısçı zinde kuvvetleri ürkütmeğe de korkuyorlar. Netekim, koalisyon hükümetlerinde yer aldıkları sürece, AP yöneticileri, tuttukları kilit noktaları yoluyla, düzme raporlarla Yastada mahkûmlarını birer birer serbest bırakıyorlar.

Bu, plânın ilk basamağıydı.

İkinci basamak, Demirelçilerin iktidara geldikten sonra Meclise getirdikleri Af Tasarısıdır. AP idarecileri, bu tasarının zinde kuvvetlerde ve halk efkârında uyandırdığı tepkiden ürkererek, Meclis komisyonlarında bir hayli uzlaşmalara katıldılar. Meselâ, Celâl Bayarın senatörlüğünü ve düşüklüğün siyasi partilere girmelerini engelleyen bazı hükümleri tasarıya koymak zorunda kaldılar. Fakat yine de bu tasarı ile düşüklükler tamamen affedilecek, kamu haklarına kavuşacaklardır. Yani Hazineyi ve milleti soymaktan, vurgunculuktan ve bunlar gibi daha birçok ağır âdi suçlardan mahkûm veya kovuşturma altında bulunan eski DP-liler ve ayrıca 88 AP-li milletvekili affedileceklerdir. Öte yandan, bu soygunculara, 27 Mayıs, Anayasa ve Atatürk düşmanlarına karşı çıkan yurtseverlerin çoğu cezaevlerinde kalacaklardır. AP idarecilerinin af anlayışı, hem milli iradeye, hem de en basit hak, hukuk ve adalet anlayışına işte böylesine aykırıdır.

Bu af meselesinde üçüncü basamağa da sıra geleceği şüphesizdir. Demirelçiler, bir zaman sonra, uygun bir ortam bulunca, düşüklere, 27 Mayıs ve Anayasa düşmanlarına bütün siyasi imkânları vermeyi de deneyeceklerdir.

Demirelçilerin af konusunda bu tutumları, Anayasanın temeli sayılan başlangıç kısmının inkârından, ve 27 Mayıs öncesi devri hortlatma eğiliminden başka birşey değildir.

Yeni Seçim Kanunu Tasarısı da, milli iradeye vurulmak istenen en ağır darbelerden biridir. AP idarecileri Senato seçimlerinde nispi sistemi, Millet Meclisi seçimlerinde de «Milli Bakiye»yi kaldırmak istiyorlar. Oysa bu iki sistem, Anayasanın ruhuna daha uygun olduğu gibi, milli iradeyi de-getirilmek istenen çoğunluk sistemine ve milli bakiyesiz nispi sisteme kıyasla-daha iyi aksettirebiliyor. Çünkü bu sistemlerde, 10 Ekim seçimlerinde de görüldüğü gibi, oy kaybı azalıyor. Bu böyleyken, milli irade şampiyonluğu taslıyanların, milli iradenin daha iyi belirtilmesine engel olmak için Seçim Kanununu kasten değiştirmeye çalıştıklarını görüyoruz.

Esasen, halkı aldatarak, yalanla, iftirayla işbaşına gelenlerin yapacağı başka birşey değildi. Bunlar özü başka, sözü başka bir politikayla elbet aldatmaya bakacak, bir yandan da yerli vurguncusuna ve Amerikalı soyguncusuna yeni yeni imkânlar hazırlıyacaklardı.

Demirel ve arkadaşlarının bu tutumu, aldanmış, yalana-dolana ve din sömürçülüğüne kanıp da kendilerine oy vermiş büyük bir yurttaş yığınının da uyandırdı. Öyle ya, işçisi, köylüsü, esnafı ve aydını, zeytinin kilosunu 7,5 liraya, eti 18 liraya yemek için AP başlarına oy vermemiştir. Demirelçiler seçim meydanlarında dindenimandan bol bol söz ettiler. Oysa halkı en azılı vurgunculara, Amerikan tekellerine soyduranlarda ne din vardır, ne iman. Onların dinleri de, imanları da paradır, Amerikan bankalarına kaçırdıkları dolarlardır, Amerikan şirketlerinden aldıkları ondalıklardır.

Demirel ve arkadaşları beş aydır hükümettedir. Bu zaman içinde fiyatlar ok gibi fırladı. Her şey ateş pahasına oldu. Karaborsa ve istifçilik hortladı. Pahalılık, geçim zorlukları arttıkça artıyor. Oysa, geniş seçmen yığını, böylesine soyulsun diye, demokratik ve siyasi hakları böylesine kısıtlanın diye, yüksek mahkeme kararları da uygulanmasın diye Demirelçilere oy vermiş değildir. O seçmenler, Demirelçilerin geçim zorluğunu yeneceklerini, demokratik hakları genişleteceklerini ve memleketi kalkındırabileceklerini ümit ettiğinden onlara oy vermiştir. Ama bugün bunların tamamen hayal olduğu, Demirelçilerin halk yığınlarına karşı cephe aldıkları iyice görülmektedir. Bugün, AP başlarına oy veren seçmen yığınının gözü açılmaya başladığı gibi, eskiden AP idarecileriyle ortaklık eden politikacıların da gerçekleri anlamaya başladıkları görülüyor. Mecliste beş parti birden AP idarecilerine karşı cephe almıştır. Hattâ Demirel ve arkadaşları ile dördüncü ortak hükümeti kuran partiler bile bugün eski ortaklarını sırt çevirmek zorunda kalmışlardır.

Demirel ve grubunun, soygun, kanunsuzluk ve diktatoraya yönelen idaresine karşı, Meclisin içinde ve dışında gittikçe sertleşen bir muhalefet vardır. Bu muhalefet gün geçtikçe pekleşmekte ve birliğe doğru gelişmektedir. Bu Meclis-içi güçlerle beraber, Meclis dışında gençlik, öğrenci, öğretmen birlikleri, sendikalar gibi demokratik yığın teşkilâtları da Anayasayı savunma savaşına mitingler ve gösterilerle katıldıkları takdirde, Demirelçileri geriletmenin, hattâ onları hükümetten uzaklaştırmanın ve Anayasayı çiğnenmekten kurtarmanın mümkün olacağı şüphesizdir.

Ukûdarlı

«Barış, durumu korumaktan ve bozulmasını önlemekten ibaret değildir. Barış, ama gerçek barış, emperyalistlerin yeryüzündeki egemen durumlarını sürdürmek için kullandıkları terim de değildir.

Barış, insanın insanı sömürmediği, toplum düzeninin ekonomik düzenle çelişki içinde olmadığı, renk ayrılıklarının ortadan kalktığı bir düzen, bir oluştur. Bu düzenin kurulabilmesi için neler gerekliyse, onlar yapılmalıdır. Örneğin, milli kurtuluş savaşları yapılmadan barış sağlanamayacaktır. Öyleyse bu savaşlar yapılmalı, desteklenmeli, zafere ulaşılmalıdır.»

Barış Derneği

BAŞKAN GÜRSEL OLAYI

Son zamanlarda halkın en çeşitli ve geniş tabakalarında en çok konuşulan, üzerinde en çok durulan olaylardan biri de muhakkak ki Cumhurbaşkanı Gürselin âni Amerika yolculuğudur. Bu olaya gösterilen ilgi de sebepsiz değildir. Çoğunluğu AP-li doktorların teşkil ettiği uzmanlar heyetinin sağlık raporu, Başkan Gürselin bu seyahate rıza gösterdiği iddiası ve Başbakanlığın yayınlamak zorunluğunu duyduğu birkaç bildiri bu olayın altında yatan gerçekleri gizlemeye yardım etmedi; tam tersine, daha ilk andan beri ortada dolaşan söylentilerin gerçek temellere dayandığı kanıtlarını kuvvetlendirdi.

Olaya biraz yakından bakmaya gayret edelim:

Başkan Gürselin yıllardan beri rahatsız olduğu herkes tarafından biliniyor. Bu rahatsızlığın onu birçok defa istifa etme düşüncesine sürüklediği de gizli değildir. Ancak, bu rahatsızlığın, onun yaşındaki pek çok kişide olduğu, tedavisi mahdut ve her yerde yapılabilir olduğunu da, kendisi hakkında «Amerikada tedavisi lüzumludur» raporunu veren AP-li profesörler de dahil, yurt içi ve yurt dışı bütün otoriteler defalarca söylemişlerdir. Hattâ aynı doktorlar Gürselin bir hastaneye yatmasının bile lüzumlu olmadığını, gerekli cihazların Çankaya köşküne getirilerek tedavinin doğrudan doğruya köşkte yapılabileceğini de söylediler. Nihayet, lüzumu halinde, yabancı uzmanların yurdumuza davet edilerek konsültasyon ve tedavi yapılabileceğini de sözlerine eklediler. Yalnızca bu vakıalar bile, Başkan Gürselin tedavi için Amerikaya gitmesi diye bir zorunluk iddiasının gerçeklere tamamen aykırı olduğunu apaçık ortaya koymaya yeter. Demek ki, Cumhurbaşkanı Gürsel yurttan uzaklaştırılmıştır. Bu uzaklaştırmanın altında da bazı hesaplar ve bazı menfaatler yatmaktadır.

Gürselin yurttan bilhassa uzaklaştırıldığı kanısını, gene AP-li profesörlerin sözleri doğruluyor. Ayrıca, Gürselin en yakınlarına söyledikleri ve kendisini yakından tanıyanların anlattıkları doğruluyor. Gürselin rahatsızlığının Amerikada tedaviyi gerektirdiği hakkında rapor tertipliyen AP-li profesör doktorlar demeçler verdiler. Hastalığın gidişinde hiçbir ilerleme olmadığını söylediler. Ve bir de, «Daha bizden rapor istenmeden önce, Başkanın Amerikaya gönderilmesi hazırlıkları başlamış ve hükümetimizle Amerikalı ilgililer arasında bu konuda temaslar yapılmıştı.» dediler. Gürselin yakınları ise, onun tedavi için Bursaya gitmeye bile rıza göstermediğini, hele yurttan çıkma fikrinin daima karşısına dikildiğini tekrarlayarak, bu âni değişiklik karşısındaki hayret ve endişelerini gizlemediler. Kendisini ziyaret eden ve en yakınları olan bazı emekli generallere ve Milli Birlik üyelerine bizzat Gürselin söyledikleri ise, onun yurttan zorla uzaklaştırıldığı hakkında hiçbir şüphe bırakmıyor. Gürsel bu eski arkadaşlarına gözyaşları arasında: «Üzgünüm. Beni çok üzüyorlar. Her şey, bu tâyinler, imzalatıkları kararnamele, bu gidiş beni kahrediyor.» demiştir.

Cumhurbaşkanı Gürselin yurttan kasten uzaklaştırılmış ve ölümün kucağına atılmış olduğunu böylece tesbit ettikten sonra, bunun altında kimlerin menfaatlerinin olacağını aramakta da fayda vardır. Bu mesele hakkında da, gerek yurtta, gerekse yurt dışında konuşulanlar şu noktalarda toplanıyor: Gürsel 27 Mayıs hareketinin

temsilcisi olarak Cumhurbaşkanlığı makamına oturmuştur. Onun yalnızca ismi bile 27 Mayıs kavramıyla kaynaşmıştır. Ancak, Gürsel, hem hastalığının maddi ve mânevi tahribatı yüzünden, hem de Çankaya'ya yerleşen ve AP-lilerin adamı olduğu artık açıkça ortaya çıkan Nasır Zeytinoğlunun daimi baskısıyla, çok defa 27 Mayıs'a ve Anayasaya aykırı gidişe karşı-bütün direnmesine rağmen-başarılı olamıyordu. Fakat böyle olsa da, Gürsel, 27 Mayıs öncesi ihanet devrini diriltmeye çabalıyan AP hükümetinin yolunda ciddi bir engeldi. AP hükümeti için elbet bu engeli ortadan kaldıranın zamanı da gelecekti. Henüz böyle bir harekete girişmenin AP hükümeti için belki en uygun zamanı değildi. Fakat Demirellerin son eylemlerinden ziyadesiyle üzülen Gürsel, istifa meselesinde ısrar etmeğe başlamıştı. Böyle bir istifa günümüzün şartlarında AP-nin işine gelmezdi, Başka bir cumhurbaşkanı seçiminin doğuracağı yeni bunalımlar ve olaylar, AP hükümetini, 27 Mayıs öncesini temize çıkarıp kendi mutlak diktasını kurma plânını uygulama yolunda – sonucu evvelden kestirilemeyen – bazı güçlüklerle karşılaştırabilirdi. Oysa Gürseli yurttan uzaklaştırmak ve kendisine vekâlet edecek olan AP-li Atasagun'la, tasarlanan bütün kararname ve kanunları onaylatmak «ideal» bir çözüm yolu olabilirdi. Gürselin yurt dışına çıkarılması ise, Cumhurbaşkanını engelinin tamamen ortadan kaldırılmasına doğru emin bir adım olurdu. İşte bu plân uygulandı.

Bütün bunlar, Gürsel olayı etrafındaki söylentilerin ve gerçeklerin ancak belirli bir kısmıdır. Bu olayın altında yatan ve yurdun çıkarına değil, zararına olan korkunç gerçeklerin bütününe bize bütün çıplaklığıyla zaman gösterecektir.

Dergimizin bu sayısı okuyucularımızın eline vardığında, Başkan Gürsel olayı herhalde daha büyük bir aydınlık kazanmış olacaktır. Yeni gelişmeler hakkında şimdiden ancak tahminler yürütebiliriz. Yalnız bugünden ve kesinlikle söyleyebileceğimiz bir nokta var: Başkan Gürsel olayının altında yatan gerçeklerin şimdiye kadar belirmiş olanları, AP hükümetinin durumunu biraz daha sarsmış, onun izlediği halk düşmanı siyasetin içyüzünü biraz daha ortaya koymuştur. Cumhurbaşkanını Gürsel olayında bundan sonraki gelişmeler ve aşamalar da, AP hükümetinin 27 Mayıs düşmanı, Anayasa düşmanı yüzünü daha büyük açıklıkla ortaya koyacak ve Demirellerin Türk çıkarlarını değil, Amerikan çıkarlarını temsil ettiğini, AP-ye kanmış olanların da daha fazla görmelerine yardım edecektir.

Zahide Duru

TÜSTAY

İZMİR TEKSİF GREVİ

Bu da ötekilerin çoğu gibi başladı. Milyonlar kazanan fabrikatörler işçinin hakını vermiyordu. Teksif Sendikası, İzmir'in dört dokuma fabrikasındaki beş bine yakın işçinin, gün be gün ortan hayat pahalılığı karşısındaki geçim sıkıntılarını biraz hafifletebilmek için, gündeliklere 2,5 lira zam istedi.

Fabrikatörler önce «hayır» dediler. Sonra Sendika'nın grev kararı üzerine, «evet» dediler. Ama sonunda gene sözlerinden döndüler. Bunun üzerine dört dokuma fabrikasında 6 Aralık günü grev başladı.

Grevlerin çoğunda olduğu gibi, patron kıskırtmaları da daha ilk günlerde baş-gösterdi. «Grev kanunsuzdur!» dediler. Türk-İş ve mahkeme, kanuna uygun olduğunu açıkladılar. Patronlar «Fabrikalarımıza gireceğiz!» dediler. Ama onların, Grev Kanunu'nu çiğniyerek fabrikalara mal sokma ve mal çıkarma oyunlarına grev göz-cüleri izin vermediler. Kadınli-erkekli gözcüler kamyonların önüne yatarak bunu önlediler. Patron ikinci adımını attı, işçilerin üzerine polis sürdüdü. Grevciler buna da karşı koydular.

İzmir grevinin ilk gününde, dört fabrikadan ikisinin sahipleri, sendikanın ve işçilerin azmini kıramıyacıklarını anlıyarak anlaşma yolunu tuttular ve grev iki fabrikada bitti. Ne var ki, Kula ve Yün Mensucat Fabrikaları'nın patronu Sait Çolak, işçinin sırtından kazandığı yıllık 7 milyon lira kârın 2.300 işçisine karşı etkili bir silâh sanarak, «İstediyiniz zammı vermiyeceğim ve size pantolonlarınızı-ceketeklerinizi sattıracağım» diyerek direndi. Ama işçinin savaş iradesini, savaş gücünü kıramadı. Yurtta ilk defadır ki, gelin-güvey giyimleriyle genç işçi çiftler Nikâh Dairesinden fabrikalarına koşuyor, «grev gözcüsü» gömleğini giyiyor, duvaklı grev nöbeti tutuyorlardı. Böylece, fabrika önünde gençlerin hayatının en mutlu bir günü, geleceğin mutlu günleri için yürüttükleri savaşla birleşiyor, düğün türkükleri savaş türkükleriyle kucaklaşıyordu.

Grev iki aydır devam ediyordu. Türk-İş, çeşitli sendikalar, grevçileri tamamen destekliyordu. Teksif Sendikası, grevci işçilerin ücretlerini daha altı ay rahatça karşılayabilecek güçte olduğunu, fabrikatör Çolak'ın «daha açlıktan ölmediniz mi» sözlerine cevap olarak kamu oyuna duyuruyordu. Patron, yenilgi ihtimallerinin korkusu içinde çare arıyordu. Demirel hükümetinden daha fazla yardım görebilirdi. Gürdü de. Çalışma Bakanı Erdem, sözümona arabuluculuk için İzmir'e gitti. Hatta grevçileri aldatılma umuduyla, nefretini gizliye gizliye «grev gözcüsü» gömleğini

bile sırtına geçirdi. Ama bunların hiçbiri, işçiyi kandırmaya yaramadı. Bakan, anlaşmazlığı gidereceği vaadiyle Ankara'ya döndü. Hemen arkasından çektiği telgrafla, vaatlerinin tam tersine, herhangi bir çözüm yolu bulamadığını bildirdi.

Ve bir gün önce Çolak'ın ziyafetinde hazır bulunan Emniyet Müdürünün emriyle, ertesi günü grev bölgesini polisler doldurdu. Grev yerinde polis ne arıyordu? Fabrika civarına da bindirilmiş polis kuvvetleri gönderilmişti. Ve patron Çolak, fabrika avlusunda polislerle birlikte bir meydan okuma gezisine çıktı. İki aydır grev yapan, çeşitli vaatlerle aldatılan işçiler, iyiniyetlerinin sömürülmesine göz yumamazlardı. Netekim, bu patron-polis-hükümet oyunlarına, kışkırtmalarına karşı, Anayasa'nın tanıdığı hakkı kullanan işçiler yürüyüşe geçtiler. Ama Çolak zaten bunu bekliyordu. Polisler bunu bekliyordu. Demirel bunu bekliyordu. Ankaradan gelen emirle, polis kuvvetleri Çolak'ın yardımına koştu. İşçilerin arasına sokulan bazı satılmışlar, sarı sendikacılar, Milli İstihbarat Teşkilâtı'nın yabancıları olmaları birkaç kişi, aldıkları emir üzerine polise hücum eder gibi yaparak kavgayı başlattılar. Fakat, bu kışkırtıcıların resmini çekmek isteyen fotoğrafçılara, gazetecilere gerçekten saldırarak makinelerini parçaladılar.

Polisin plânı böylece uygulanmıştı. Coplar artık işçilerin sırtına inebilir, atlı polisler işçinin üzerine sürülebilirdi. Fakat işçiler, kadınlı-erkekli, buna karşı koydular. Barikatları arka arkaya yaparak yürüdüler. Civardan gelen işçiler ve halkla gösteri büyüdü. Polis bu güce karşı koyamadı. Garnizondan asker çağırıldı...

Ve İzmir sokaklarını, Zonguldağın, Çan'ın, Malatya'nın barut ve kan kokulu havası doldurdu. Gene silâhlar çekilmiş, hakkını arayan işçi gene kurşunlanmıştı. Bu da yetmemişti. Kadın işçiler saçlarından sürüklenmiş, tevkif edilen işçiler karakollarda falakaya çekilmiş, döğülmüş, savcılar ve mahkemeler harekete getirilmişti. Demirel ve polisi, ne pahasına olursa olsun, Çolak'ları üstün çıkarmakta kararlıydı.

Ama işçiler yalnız değildi. Demirel'in bu kışkırtmayı Türkiye İşçi Partisine yüklemesi çabası boşa çıktı. Mecliste hükümetin tutumu şiddetle yerildi. Sendikalar, gençlik örgütleri, aydınlar, çeşitli birlik ve dernekler işçiyi karşı hükümetin giriştiği bu silâhlı saldırıyı şiddetle yermiş ve İzmir grevcilerinden yana olduklarını açıkladılar. İşçiyi kurşunlatan bir patron-polis-iktidar üçlüsü, herşeyi göze almış demektir. Türk işçisinin buna cevap vermesi, bu baskıya dur demesi, gücünü göstermesi gerekti. Bu cevap, 26 Şubat günü İzmirde yapılacak büyük mitingde verilecekti.

26 Şubat sabahı İzmir sokakları 27 Mayıs 1960 öncesi günlerini andırıyordu. Teksif grevine katılan binlerce işçiyle birlikte, Ege bölgesi, İskenderun, Elâzığ, Erzincan, Gaziantep, Diyarbakır sendikalarından gelen temsilcilere karşıkoymak, bu defa Demirel hükümetini çok zor duruma düşürebilirdi. İzmir'de eşi görülmemiş tedbirler alındı. Bu defa, polisler arka plâna çekilerek, askerler öne sürüldü. Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, tarafların temsilcilerini arabuluculuk vaadiyle Ankaraya çağırarak Başbakan Demirel tarafından oylanarak Ankarada alakonuldu. Yani, grev

bitecek, mitingin anlamı kalmıyacak havası yaratılarak gösteri baltalanmak istendi...

Ama bu defa İzmir mitinginin cevabı da başka oldu. «Hem sömür, hem öldür. Yapamazsın!» şiarı onbinlerin ağızıyla bütün yurtta çınladı. «Anayasa hakkımızı hapisane parmaklığı sınırlıyamaz!» devisi, işçinin, yalnız gösteri ve yürüyüş hakkını değil, bütün Anayasa haklarını korumakta kararlı olduğunu, onun parmaklıklar arkasındaki işçi kardeşine «Hapisteki bacım, hakkımızı mutlaka alacağız!» diye gönderdiği selâmla perçinlemişti. Bu gösteri, yalnız işçi hakları için değil, aynı zamanda demokratik haklar için, tüm Anayasa hakları için bir savaştı.

AP iktidarı Meclis'te «işçi siyasetle uğraşmasın!» diye çırpınırken, İzmir'de onbinler, işçinin dâvasının yurt sorunlarından ayrılmıyacağını, işçilerin bu sorunlardan koparılamayacağını AP iktidarına haykırdı. Ankarada alakonulan Halil Tunç, «mücadelenin bitmediğini, yeni başladığını» duyuran telgrafında İzmir gösterisine şöyle sesleniyordu: «...Sefaletle alay eden istismarcı bir zihniyeti protesto etmek için toplanmış bulunuyorsunuz... İşverenlerin bu tahakkümüne son vereceğiz!...»

Bu gösteri, yalnız demokratik haklar için bir savaş değildi; aynı zamanda «istismarcı zihniyete karşı», işçisiyle, köylüsüyle, aydınıyla, esnafıyla, bütün emekçileri ile bir milleti sömüren ve ezen bir zihniyete karşı, yani AP iktidarına, onun egemen kılmak istediği ağalar-kompradorlar-büyük burjuva azınlığına, bunların ortakları ve destekçileri olan yeni-sömürgecilere karşı bir savaştı.

İzmir'li işçiler bu gösteride yalnız değillerdi. Bütün Türk işçileri onlarla beraberdi. Ama, bütün Türk işçileri de İzmir'de yalnız değildi. Mitinge katılan en büyük gençlik ve öğrenci örgütlerinin sözcüleri, AP iktidarına seslerini bir kere daha duyurarak şöyle dediler: «86 bin üniversiteli ve gençlik teşkilâtlarımız adına, hepimizi candan destekliyoruz. Hakkı olduğunuz bu dâvada sonuna kadar sizinle omuz omuza savaşaacağız... Anayasanın hiçbir yerinde Türkiye'nin bir patronlar devleti olduğu değildir. Bugünkü durum ne bir başlangıç, ne de bir sondur. Sadece bir perdedir. Zafer er geç milletin olacaktır!» Bu sözleri gençlerle birlikte haykıran onbinler, ağalar sultasına ve emperyalist sömürgecilere karşı savaşta en ön safta yer alan gençlikle omuz omuza, İzmirde kutsal bir savaşın yenilmez gücünü bütün halka gösteriyordu.

İzmir mitingi, işçinin günlük sorunlarıyla yetinmeyen bir savaşın, bir demokratik haklar savaşının, bir yurt dâvaları savaşının ve hepsinin üstünde, yabancı yeni-sömürgecilerle onların yerli ortakları büyük burjuvaya karşı ekonomik ve politik bir «ikinci Kurtuluş Savaşı»nın yeni bir Dumlupınarı oldu. AP iktidarı, patronuyla, polisiyle gerilemek zorunda kaldı. Teksif grevi işçilerin haklarını koruduktan başka, bu yurt savaşı anlamıyla eşsiz bir başarı kazandı.

«Sefaletle alay eden istismarcı zihniyete karşı, yekvücut olmanın, dayanışma

içinde olmanın işçileri nasıl başarıya götürdüğünü, çocuklarınıza torunlarınıza anlatacaksınız... Çünkü siz mutlaka başarıya ulaşacaksınız, çünkü siz kuvvetlisiniz, çünkü haklısınız. Elele, hep beraber mücadelemizi başarıya götüreceğiz!...

Yaşar Ustel

«Bütün ülkelerde yapılan barış çalışmalarına Türkiye'nin de katılması, yıllar yılı Türk ulusuna yöneltilen barbarlık suçlamalarını da ortadan kaldıracaktır.»

Barış Derneği

«Türkiye, doğallıkla, bütün dünyanın korktuğu nükleer bir savaşa isteme durumunda değildir. Ayrıca, böyle savaşlara birçok ülkeden daha fazla düşman olması gerekir. Çünkü her şeyden önce geri bırakılmış bir ülkedir, emperyalist değildir, savaş gücü birçok ülkelerin altındadır, nükleer gücü yoktur. Bir bloka bağlı olduğu için, diğerinin ilk hedeflerinden biridir. Son olarak da, muhtemel bir savaş alanının içindedir.»

İşte biz bundan ötürü nükleer harbe karşıyız; silâhsızlanmadan ve atomsuz bölgelerden yanayız.»

Barış Derneği

ÖLÜM MERDİVENİ

Amerikan emperyalistlerinin Viyetnamda dayattıkları harp günden güne büyüyor, genişliyor. Ateş genişledikçe, Amerika daha fazla batağa saplanıyor. Bu bataktan sıyrılmak için de savaşa daha büyük kuvvetler sürüyor. Böylece «harp merdiveni»nden uçurumlara, yıkıma doğru gidiyor. Bunu önlemek, uğradığı başarısızlıkları kapamak yolunda attığı her adım, bu «harp merdiveni»nde yükseldiği her basamak, dünya için, özellikle Amerikanın ağılık sürdürdüğü memleketler için çok tehlikeli oluyor.

Bizde, Türkiyede, son zamanlara kadar, «Viyetnam dünyanın bir ucunda» diyorlardı. Ama Amerikan saldırganları Viyetnamda harp ateşini daha fazla harladıkça, «harp merdiveni»ni yükselttikçe, bizde de telâş, tedirginlik, halk arasında endişe artmaya başladı. Bu endişe ve sınırlılık hiç de yersiz değildir.

AP, bildiği gibi, açıktan açığa Amerikanın çeşitli dayatmacasıyla, para yardımıyla hükümete gelmiştir. Conson ve Maknamara, Amerikan sömürgecileri, Demirellerin patlak gözlerine âşık değillerdir. Nasıl ki, Mendereslerin de kara kaşlarına vurulmamışlardı. Amerikan sömürgecileri, Vaşington, Türkiyeye yaptıkları «yardımın» hemen ya akçaya, ya topraklarımızda hava, deniz üslerine, ya atom yığınağına, ya da topun ağızına sürülecek Memetçiğe çevrilmesini istiyorlar. Kore salhanesine Memetçikleri böyle göndermediler mi? Şimdi de öyle. Conson, dayatıyor Demirele: «Elden gelin şu Memetçikleri!» diyor.

Savunma Bakanı Topaloğlu Pariste, Vaşingtonda ve en son Ankarada Amerikan Harp Bakanı ve yardımcısı ile gizli konuşmalar yaptı. Demirel hükümeti bu konuşmaların neler olduğunu halka açıklamaktan korktu. Ama Amerikan Harp Bakanlığının sözcüleri ve Amerikan basını, işin içyüzünü açıklamayı kendi çıkarlarına daha uygun buldular. Ve belli oldu ki, Conson, Türkiyeden, Demirel hükümetinden Viyetnam için asker istemektedir. Amerika, Nato'lu ortaklarından ve uydularından Viyetnam harbine katılmalarını, asker vermelerini istemiştir. Çoğunluk buna yanaşmamıştır. Fransa açıktan açığa karşı çıkmıştır. Bu durum karşısında, Conson, kendisine en çok bağlı ve sözüden çıkmıyan Demirel-Topaloğlu takımının tepesine daha fazla binmiştir. Pazarlık devam etmektedir. Amerikan Harp Bakanı Yardımcısı Mc. Navtin'in Ankaraya gelişi bu pazarlığı konkre biçimlere bağlamakla ilgilidir.

Amerika, Türkiyeye, 300 milyon dolar (3 milyar lira) tutarında silâh verecektir. Bu silâhlar son sistem değildir; Amerikan depolarında kalmış, modası geçmiş, tank, top, uçak, tüfektir. Ama Türkiye bu silâhları, Amerikanın istediği yerde, onun istediği zaman kullanabilecektir. Bu olayı, Conson'un İnönü'ne gönderdiği buyruk mektubu da açığa vurmuştur. Amerika, asıkların, düşüklerin eliyle Türkiyeyi hem Korede harbe soktu, hem ona silâh sattı ve borç altında ezdi. Şimdi de bu borçlandırma, topraklarımızı atlama tahtası olarak kullanma, askerlerimizi kendi saldırganlık amaçları için ateşe sürme politikasını yeniden uygulamak yolundan yürüyor.

Amerika Güney-Doğu Asyadaki saldırısını sürdürmek için Viyetnama yeniden asker gönderiyor. Ordaki Amerikan askeri sayısı 235 bini buldu. Yalnız bu yılın ilk

iki ayı içinde, Viyetnam ormanlarında ve bataklıklarında Amerika 4.500 asker kaybetti. Bu kayıplar Amerikada da Viyetnam harbine karşı geniş tepkiler uyandırdı. Bu durumda, Amerikan emperyalistleri hem kendi asker kayıplarını elleri altındaki uydu hükümetlerden asker toplamakla doldurmak, hem de bu barbarlık harbine «Amerikadan başkalarının da katıldığı» süsünü vermek yolunu tuttular. Netekim, Amerika, Türkiyedeki üslerini, Incirlik hava alanını, Viyetnama silâh göndermekte bir köprübaşı, bir aktarma menzili olarak kullanılmaktadır.

Amerikan senatörlerinden Mors bir senatörler grubuyla Güney-Doğu Asya ülkelerini dolaştı. Bu geziden dönüşünde şu yolda bir açıklama yaptı: Amerika başka ülkelerle ilişkilerini yıllar yılı onların işlerine karışmakla, silâh zoruyla düzenlemek yolunu tutmuştur. Bunu maskeleyerek için de «komünist tehlikesi» ortaya atılmıştır. Bu bizim uydurmamızdır, «anti-komünizm Amerikanın bir ihracat malıdır». Senatör Mors, olayları daha da açıyor. Gezdiği ülkelerde Amerikan düşmanlığının kuvvetlendiğini, yani kurtuluş hareketlerinin geliştiğini belirtiyor. Ve sözünü şöyle bağlıyor: «Küçük, bölgesel harpler, büyük ve genel bir harbi önlemiyor, onu daha da yaklaştırıyor. Viyetnamda harp merdiveninin yükselmesiyle, Amerika büyük bir felâkete doğru hızla gidiyor. Conson, Amerikan Anayasasına aykırı olarak, harp ilân etmeden Viyetnamda harbediyor. İlân edemiyor, çünkü halkın gelişmekte olan tepkisinden çekiniyor.»

İşte, Amerikan emperyalistleri, senatör Mors'un nitelediği bu felâkete, AP hükümetinin eliyle, Türkiyeyi de sürüklemek istiyorlar.

Memlekette, günden güne halk yığınlarını saran endişe, öfke, telâş buradan geliyor. Millet yeni bir Kore felâketi istemiyor. Ulusal bağımsızlığımızı çiğneyen Amerikan sömürgecileri için «ölüm merdiveni»ne tırmanmak istemiyor. Halkımız kendi milli bağımsızlığı için direniyor. Viyetnam halkının ulusal bağımsızlığına karşı gitmek istemiyor. Barış Derneği'nin, Amerikan emperyalistlerinin Viyetnamda kızıştırdıkları barbarlık harbini yeren çağırısı, halkımızın barış isteklerini dile getirmektedir.

M. Derince

«İnsanlar, savaşmak istedikleri için değil, savaşa zorlandıkları için savaşırlar.»

Barış Derneği

Politik mizah

Ü. Yaşar

İnönü – Demirel görüşmesi

İnönü Demirele dedi ki, şey dedi:

«O şeyleri şey ederseniz şey olur

Şeyi şeye getirmeyin sakın ha

Daha daha

Böyle şeyler yapmayın bir daha

O zaman sizi ben de şey edemem

Şeyi biliyorsunuz ya

Hani şeyden dolayı şey olmuştu

O şeyi unutmayın

Hadi bana allaismarladık

Şeylere selâm

Estağfurullah

Bir şey değil.»

Demirel de İnönüye dedi ki, şey dedi:

«Dikkatle dinledim şeylerinizi

Bizim şeylere söylerim

Merak etmeyin

Allahın izniyle bir şey olmaz

Siz o şeyi söylüyorsunuz amma

Biz sizinle aynı şeyde değiliz

Ziyaretinizden çok şey oldum efendim

Güle güle yine beklerim

Şeylere selâm

Estağfurullah

Bir şey değil.»

Yüzdesini siz bulun

Pirinç 5'e, et 10'a, Vita dersin yok oldu,
Fasulye 3,5'ğe, yemiyeli çok oldu.

Tereyağı 20'ye, yoğurt zaten 5 lira,
400'le 500 lira gayet normal bir kira.

Kaşar 8, un 3'e, meyve kazık, muz 7,
Beyaz peynir 9'a, bakkalım «ucuz» dedi.

19'a sucuğun sınırlıklam sulusu,
Helva 7,5'ğe, 10 lira kokulusu.

İspanağın liraya, 100 gramlık destesi,
«Seç seç al» 2 lira Düzce'nin patatesi.

Alacaksan şimdi al, fırsatı değerlendir,
Bugünün etiketi, yarın sabah değişir.

Ekmekler soğuktan mı, büzüldükçe büzüldü,
«80» lik yumurtalar küçüldükçe küçüldü.

«Borç bini aştı» diye tavuk bul, ye, bakalım,
Tanesi 20 lira, haydi gel ye bakalım.

Süt, fazla yağmur yemiş, zarar yok al 2'ye,
Ayva 300 kuruşa, ancak olur hediye.

«Balık ye!» mi diyorsun? Hani, burda pek bol var,
Ereğlinin balığı İstanbulluya yarar.

İstersen bir kere ye kefal, hamsi, uskumru,
Kalır, bomboş cüzdanın, elinde yamru yumru.

Canınız ne istiyor, salamura, zeytin mi?
Kahvaltıda yemek mi, ipe dizmek için mi?

Eh! Doğrusu yakışır zeytinlerden gerdanlık,
Hanımlar, 10 liraya, alınız sandık sandık.

Marulu ayda bir ye, lâhanaya uzak dur,
Elmaya, portakala, nar'a, muz'a yaptık kur.

Dere suyu içeriz, «Bağlık» suyu nemize,
Daimi oruç tutup, taş bastık midemize.

İste hani, ben her zaman böyleyim
Yüzde 40'cık mı artmış hayatın seviyesi
Oldu bize bu haber yılbaşı hediyesi!

*

Erol Erdinç

Küçük memurun pazar dönüşü

«Hancı» Şairi Bekir Sıtkı Erdoğan'a

Pazardan gelmişim yorgunum hanım

Fileyi elimden al yavaş yavaş,

Aman soğanlara zarar gelmesin

Kese kâğıdına dal yavaş yavaş,

Fiyatların hepsi bana yabancı

Bakarken giriyor karnıma sancı,

Çalımdan dört köşe olmuş soğanı

Bağlar göbeğine el yavaş yavaş!

Bir kilo elma var yarısı çürük

Hurma fiyatına o kuru erik,

Eksî portakalın tanesi teklik

Aman meyvaları dil yavaş yavaş!

Fiyatları gördüm, kendimden geçtim

Pazarın birinden birine uçtum,

Kesemize göre bunları seçtim

Cüzdandan çekildi pul yavaş yavaş.

*

TÜSTAV

Bir hafta bunlarla idare eyle
Çoluğa çocuğa halimi söyle,
İnşallah her zaman olmaz bu böyle
Mali yılbaşını bul yavaş yavaş.

İşte hanım, ben her zaman böyleyim
Geçmişi ne sen sor, ne ben söyleyim,
Topla artık boş fileyi neyleyim
Kuralım sofrayı gel yavaş yavaş.

*

*

Fazıl Hüsnü Dağlarca

Horoz

Erken öten güzel horoz
Öt, sürüp giden gecede bir daha,
İnlesin sessizlik,
Korku girsin yüreğine karanlıkta çalanların.

Öt ki kara dağlar allana,
Yiğitlerin amacına yollana.

Uyanmak, gelecekler üstüne çekilen bir bıçak gibi ıslıl ıslıl
Yeniden başlamak bir bilinçe, bir doğruya, bir savaşa yeniden.
Atları, koyunları, kazmaları, kürekleri uyandırmak,
Güneş üzre önermek kurtuluşu.

Öt ki kara dağlar allana,
Gökyüzü, yeryüzü sallana.

Erken öten horozun başı kesilirmiş,
Bitmez tükenmez ki başın kesile kesile.
Her çağda, her yüzyılda, her gün,
Senin altın sesindir getiren ışığımızı.

Öt ki kara dağlar allana,
Aç eller tok tarlalara çullana.

*

Şair F. H. Dağlarca «Horoz» adlı şiirinden dolayı kovuşturmaya uğradı. Dağlarca'nın, kovuşturma açan Savcı'ya hitaben yazdığı ve sergilediği şiiri de aşağıdadır:

SAVCI'YA

Savcı, nedir düşündün mü
Dağları sorguçu kılan?
Onlar susmaz, gece gündüz, onlar haykırır yücede

Gelmiş dağlardan yalınayak dırmuş kapına bir işsiz
Seni bile içli kılan.

Savcı, nedir düşündün mü
Bıçakları uçlu kılan?
Bir eski hak alınmamış, bir dere, kan sorulmamış

Şunun bunun alın teri
Alınları taçlı kılan.

Savcı, nedir düşündün mü
Yazıları suçlu kılan?
Usula, yürekle büyümüş, gündüzler geceye karşı

Ama nedir çağlar üzre
Beni senden güçlü kılan.

TÜSTAV

Hikâye gibi:

BALKABAĞI

Geçenlerde Ankaradaydım. Derken, İstanbuldan, çalıştığım gazetenin Yazıişleri Müdüründen bir haber aldım: Savcılık «Balkabağı» dâvasından vazgeçmiş...

Size bu Balkabağı'nın ve dâvasının ne olduğunu kısaca anlatayım:

27 Mayıs'tan bu yana, ben yazdığım bir tek satır için dahi Savcılığa davet edilmiş değilim. Bu konuda çok dikkatli, kanunlara saygılı davranageldim. Ancak, nazarmı değdi nedir. Geçenlerde İstanbul Basın Savcılığına çağırıldım. Politika dışı bir fıkramın bir tek cümlesine takılmışlar. Meğer ben şöyle yazmışım: «Bir koltuğa iki karpuz sığmaz diyorlar. Peki, koskoca bir koltuğu bir tek balkabağı nasıl dolduruyor?»

Ve Sayın İstanbul Basın Savcısı bana sordu: «Bir koltukta oturan balkabağı sözü, aidiyeti ve matufiyeti cihetiyle kime aittir?»

Doğrusu ya, cevap verilmesi zor bir sualdir. Çünkü müdür koltuğu vardı, sinema koltuğu vardı, tiyatro koltuğu vardı, berber koltuğu vardı, dişçi koltuğu vardı, vali koltuğu vardı ve daha varoğlu vardı. Kendi kendime düşünmeye başladım: «Acaba koltukta oturan balkabağı hangi koltukta oturuyordu ve kimdi?»

Bayağı şaşırdım. Ve sayın Savcıya kesin bir cevap veremedim. Yanından üzüntü ile ayrıldım. Günlerce de kafamda aynı soruyu evirip çevirdim. «Herhalde, diyordum kendi kendime, dâva açılır da mahkemeye gidersek, bu meçhuller çözülür. Tabii, çeşitli deliller gösterilir, tanıklar dinlenir, hattâ bilirkişi heyetleri teşkil edilip fikirleri sorulur ve böylece, koltukta oturan balkabağının kim olduğu anlaşılır.»

Ama bu umutlarım boşa çıktı. En başta söylediğim gibi, İstanbul Basın Savcılığı dâvayı açmaktan vazgeçerek takipsizlik kararı verdi. Artık, koltukta oturan balkabağının, hangi koltukta oturduğunu ve kim olduğunu, bu yazıyı kimin için yazdığımı ben de kestiremem.

Şimdi Ankara sokaklarında dolaşarak bu kederimi dağıtmaya çalışıyor, ve faili meçhul bir cinayet dosyası gibi Adliye mahzenlerinde çürüyecek olan «Balkabağı» tahkikat dosyasını düşünüyorum. Bir yandan da, tekrar tekrar kendime, ve yalnız kendime değil, size de soruyorum sevgili okuyucularım: «Koltukta oturan balkabağı kimdir?» Bana yardım edin lütfen. Nasıl bir koltuktur bu? Sinema koltuğu mu, berber koltuğu mu, dişçi koltuğu mu, elçi koltuğu mu, yoksa başka bir koltuk mu? Ve bu koltuğa yayılan balkabağı kim? Bilip de bana yardım edecekler arasında, bizde âdet olduğu üzere, piyango çekilecek, birinciye bir eski koltuk hediye edilecektir!

I. S.

BU SAYFA SİZİN

Bize ya serseri, ya aç diyorlar!

Batı Almanya'da yabancı işçiler hor görülmektedir. Bu işçiler ezilmekte, kendilerine «parazit» denilmektedir. Alman patronları bizim işçileri aç sanmakta, ikide birde kapıdışı etme tehdidinde bulunmakta, «pis yabancı», «serseri» şeklinde dahi hitap edebilmektedirler. Buradaki seçimler sırasında yaptığı konuşmalarda FDP «Freie Demokratische Partei» lideri Erich Mende, yabancıların Almanya'ya getirilişini «en büyük ticari serserilik» olarak tavsif etmiştir.

Bugün Alman hapisanelerinde 281 Türk vardır. Bunlar Almanların gazabına uğramışlardır. Bizimkiler burada ne kadar efendice hareket ediyorlarsa, onlar o nispette efelik yapmakta ve en ağır lâflarla bizimkilerin onurlarıyla oynamaktadırlar. İşte 281 Türkün çoğu bunun için cezaevinde bulunmaktadır. Hiç kimse buraya adam vurmamak, kavga etmek, hâdiseler çıkarmak için gelmedi. Şunu demek istiyorum ki, burada çalışmak için sadece efendilik kâfi değil. Sabır lâzım, geniş yürek lâzım. Çünkü harp açıları, karınları doyunca, memleketlerine çalışmak üzere gelen yabancılara bugün rahatça «aç» diyebiliyorlar.

H. Yalçın, Münih-8, B. Almanya

*

Yüzkarası değiliz:

Bizler çeşitli sebeplerle Almanya'ya çalışmaya gelmiş kadın işçileriz. Gazetelerde Faşing (Karnaval) rezaletine ait haber ve fotoğrafları görünce, bir açıklama yapmaya mecbur kaldık. Bugün Almanya'da çalışan hanımlar içinde, onların örf ve âdetlerini benimseyenler ve hattâ kötü yola sapanlar bulunabilir. Fakat mazbut şekilde çalışanlar da pek çoktur. Biz milletimiz ve ailelerimiz için yüzkarası teşkil edecek hareketlerden daima çekinmekteyiz.

17 işçi kadın, Münih

Twistli dayak:

Polisin biri benden 50 lira borç istedi. Haracın adı borç. Yok dedim tabii. O da bir sivil memur göndererek, beni İzmir Boğaziçi Karakoluna davet etti. Gittim. Kapıya iki bekçi koydular. Hemen başıma üşüşen üç memur beni falakaya yatırıp, bağırmanın için de ağzımı çarşafı sardılar. Başladı sopa faslı. Bayılmışım. Üzerime hortumla su sıkarak ayıltıklarını farkettiler. Gözlerimi açtım. Ayakta duracak halim yoktu. Kaldırdılar ve etrafımı çevirip, el çırpma emri verdiler: «Twist yap!» Bende twist yapmak değil, nefes alacak takat kalmamıştı. Yanıma birini takarak beni evime yolladılar.

Bu memlekette kanun varsa, bu işkenelerin yeri olmaması lâzımdır. Hem dövdür, hem göz yum, sonra da o vatandaşın oy iste... Yoo, artık karnımız tok bu rezil twist!

Fikri Karahan, Fatih Cd. 196 - İzmir

*

Geçim indirimleri komedisi:

Asgari geçim indirimlerinden Ocak ve Şubat aylarında faydalandık ve iki aylık bakiye paramızı aldık. En az maaş alan memurun aylığında 10-15 lira arasında oynayan bu para fakir halkın bir günlük geçimini temin ediyordu. İki aylık 20-30 lira aldığımızı göre, iki gün refah içinde karnımız doydu (!).

Fakat şimdi geçim indirimleri, istikrarsız tutumun sembolüymüş gibi, kaldırıldı. Aksi gibi verilenler de geri alınacak. Yani memur, bakkala, kasaba, giyim eşyası satan yerlere yaptığı borçları kapamağa çalışırken, aldığı iki somun ekmeğin parasını da devlete borçlandı. Bu saçmalık, bu kararsızlık bizleri ne zaman öldürecek bilinmez, amma iktidarın bunların hesabını millete vermesi gerekir. Yoksa, yazık olur Süleyman Efendiye!

Ş. Aytolu, Fatih-İstanbul

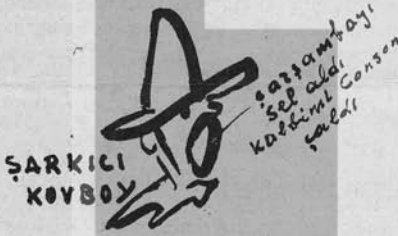
«YENİ İKTİDAR» in beyaz perdesinde

KIR ATLI
SUVARI

KARA
MASKE

ŞARKILI
KOVBOY

gazzamı ayı
sep aldı
kediiml Conson
şarkı

ASKER MEKTUBU

CONSON -
Selam
MAKNAMARAY
Selam -
DOLAR
gönderin
vesselem
Demir eller

VUR
ABASIZA

DEMİR
ÖKÇE

DEMİR
PENÇE